

Inhoud

De littekens van het hart	7
De verloren zoon	23
Schaakmat in Chimbote	45
De bogeyman en Regina de straatmeid	63
Ghost killers	81
Ontvoerd en verkracht door aliens	101
Paint it, black	125
Meiklokjes	167
Tantra en de beschadigde man	195
Hersenkoorts	261

De littekens van het hart

Ik ben fotograaf.

Ik fotografeerde oorlogen, hongersnood, vluchtelingen.

Ik was goed in close-ups.

Die doe ik niet langer.

Ik kan het niet meer.

Ik kon op den duur mijn foto's niet meer bekijken.

Laat staan ze nemen.

“Dat betekent dat je empathisch bent geworden,” was de mening van mijn psychiater. Empathie was zijn stokpaardje. “We zullen empathisch zijn, of niet zijn” luidde zijn slogan.

Ik vertelde hem over Syrië. De stofwolken tijdens de bombardementen, het oorverdovende, de hemel aan stukken rijtende geluid van de Russische jets, het scherpe blaffen van de ontploffingen.

Op straat de rennende schaduwen in de stofwolken.

De lijken als donkere hompen klei tussen de betonbrokken.

Maar vooral het oogwit van de hysterische kinderen, hun verwarring, hun gekrijs, hun diepste eenzaamheid tussen de ruïnes, hun niet te peilen wanhoop wanneer ze rondscharrelden, op zoek naar hun ouders.

Hij werd bleek, mijn psychiater.

Een knap staaltje van empathie.

Later noemde hij mijn terugkerende nachtmerries “de littekens van het hart”.

Volgens hem gingen die nooit weg en moest je dus leren van ze te houden, ze te liefkozen.

Ik feliciteerde hem.

Dacht erbij dat hij beter zondagsdichter had kunnen worden.

Jaren zijn voorbijgegaan sinds ik de psychiater bezocht.

In al die tijd heb ik niet meer aan hem gedacht.

Ik fotografeer nu anders.

Andere dingen.

Maar eergisteren, in een woonzorgcentrum in Sint-Pieters-Woluwe, heeft een tachtigjarige me door zijn verhaal getoond dat de littekens van het hart bestaan.

En nooit vervagen.

I

Foto's? U komt foto's maken van mijn kamer, van mij?

Voor een fotoboek, zegt u? Kijk eens aan. Daar zou ik vroeger in Algerije om gelachen hebben, om boeken.

In Algerije, jazekeer, u hebt het goed gehoord. Doet u die lade maar eens open, daar rechtsonder. Ziet u dat ereteken? Dat had u niet gedacht, hè, een oude *sasa* van in de tachtig die zit te wachten op de dood in het knusse Home Saint-Lambert in Sint-Pieters-Woluwe.

Jazekeer, klopt: ik was vroeger een *boudin* in de vuile oorlog, eind jaren vijftig, zo lang geleden.

Nu heb ik een stem als een houtzaag, te veel gerookt, snapt u, maar vroeger mocht ik – als *stupide Belge!* – wanneer we met het Legioen ten strijde trokken, altijd voorzingen, zo'n mooie bariton had ik, waar is de tijd, waar is de tijd?

*Nous sommes des dégourdis,
Nous sommes des lascars,
Des types pas ordinaires,
Nous avons souvent notre cafard,
Nous sommes des légionnaires.*

* * *

Waar gaat dat boek over? Over de oudjes in dit mooie gebouw die hier samen zijn om in vrede te creperen? Tja, ik zeg het maar recht voor z'n raap, nietwaar? Het klopt dat dit een sympathiek gebouw is en dat ik in mijn rolstoel, als ik in de tuin zit, vaak kijk naar het spel van glas en steen en het licht dat daardoor steeds verandert. Ik heb vroeger nooit gedacht aan een gebouw als aan iets moois, begrijpt u? In gebouwen kon de vijand zich verschuilen; je moest ze dus wantrouwen.

Maar nu zie ik in de spiegeling van het licht op de glaspartijen van dit home mijn verleden, meneer. Wat heeft een oude man nog anders dan verleden?

Doe de deur van mijn kamer eens wijd open, alstublieft. Ziet u die muurschildering op de gang, dat tropische tafereel met die palmbomen en die egale, glanzende kleuren? Precies zo stelde ik me Algerije voor toen ik er als jonge legioensoldaat aan land kwam. Maar ik kreeg heel wat anders op mijn bord dan zon, zee en strand. De Heilige Drievuldigheid van de jeugd van tegenwoordig – zon en strand en seks – nou, die ging mooi aan onze neus voorbij. De plages waren buitengewoon aantrekkelijk, maar wij werden als vee naar het binnenland gedreven, meneer, en wat ons daar wachtte was de Heilige Drievuldigheid van de oorlog: bloed en drek en angst. Ik zeg het u: smeerlapperij die ik nooit had durven dromen.

Onze beestachtigheden en hun beestachtigheden, meneer,

ik zweer het u, mijn keel wordt droog als schuurpapier wanneer ik eraan denk. Doet u die kast daar eens open, neem die twee glazen, de fles staat onderaan.

Laten we klinken, meneer, wees er maar van overtuigd dat het een fatsoenlijke borrel is; een légionnaire weet prima foezel te waarderen. Ook in Algerije zorgden we ervoor dat onze kelen nooit droog waren en als we genoeg op hadden, dan zongen mijn maat Bisserund en ik:

*Pigalle, Pigalle,
das ist die grosse Mausefalle,
mitten in Paris.*

2

Ja, sergeant Bisserund was een mof.

Een bovenste beste mof mag ik eraan toevoegen, hij heeft meermaals mijn vel gered, die Bisserund met zijn vierkante kop en zijn kleine, taaie lijf. Er waren ook andere Fritzen in onze compagnie, gepatenteerde smeerlappen, dat kan ik u verzekeren. Onze hoofdinstructeur, een ware schoft in hart en nieren, was een gewezen ss'er. Dat vonden ze bij de top van het Legioen ideaal materiaal om soldaten op te leiden.

Bisserund was een rare snuiter, ik zweer het u. Hij zat elk vrij moment met de neus in de boeken. Elke dag opnieuw beloofde hij me dat hij me zou leren schrijven. Hoe ouder, hoe moeilijker en ik was toen al twintig, geen letter kon ik lezen.

Tja, ik ben opgegroeid op een boerenerf in de provincie Henegouwen, meneer, en toen ik van mijn ouweheer eindelijk naar school mocht, tegen zijn zin, gelooft u me vrij, stonden de Duitsers al op het erf. Geen enkel paar handen kon worden gemist om aan hun eisen te kunnen voldoen.

En toen de oorlog voorbij was, bleef het hard wroeten op de boerderij voor onze dagelijkse korst brood. Naar school gaan was tijdverlies.

Bisserund beloofde me dat hij de wereld van de letters voor me zou openen. Maar we zaten in het heetst van de oorlog en generaal Massu liet ons de ene *ratissage* na de andere uitvoeren. Van leren lezen en schrijven kwam bitter weinig in huis.

Jean-Claude, zei Bisserund wanneer we het toch probeerden, Jean-Claude, je hebt er de handen niet voor. Je hebt de poten en het achterste van een beer. Wanneer zullen die vingers van je fatsoenlijk een pen kunnen vasthouden, berenpoot?

U lijkt trouwens een beetje op Bisserund, met dat krulhaar en – ik wil u niet beledigen – die kleine neus. Ja, Bisserund, mijn beste kameraad... U hebt er echt iets van weg, hoewel u uiteraard veel jonger bent. U bent fotograaf, u hebt een kunstzinnige blik. Geloof me of niet, maar Bisserund had die ook. En die blik, meneer, werkte op de meest onzinnige momenten op mijn lachspieren.

Zo herinner ik me een woestijnnacht dicht bij de nederzetting Colomb-Béchar. Wij waren omsingeld door bedoeïenen die als razende zotten met hun ouderwetse voorladers op ons knalden. We werden bovendien helemaal hoorndol van het lasterlijke gejack van hun vrouwen 's nachts.

Na een paar uur was ik op van de zenuwen en de razende lust om erin te vliegen, om die vaatdoeken aan flarden te schieten en ze met mijn bajonet open te rijden. Maar hij, Bisserund, zei opeens met dat verfrommelde lachje van hem: kijk omhoog, berenpoot, zie je die sterren, als dwaallichtjes op fluweel?

Ik twijfelde toen even of ik hem niet beter aan flarden kon schieten, maar hij keek zo gutig dat ik hem, bijna stikkend in een lachbui, op de schouders klopte, reutelend dat hij mijn maat, mijn godverdomde beste maat was.

Schoonheid, meneer, wat u zegt: je moet er oog voor hebben en dat had ie, de kraut. Ik heb heel mijn leven meer oog gehad voor rotzakkerij, als u mij dat woord wil vergeven.

Bisserund had medicijnen gestudeerd voor hij, om God weet welke reden – daar praatten we nooit over – bij het Vreemdelingenlegioen terecht was gekomen. Hij wilde een boek schrijven over onze ervaringen als we weer thuis waren. We noemden hem sergeant Baraka, dat is Arabisch voor gezegend. Morteraanvallen in de woestijn, bomaanslagen in Algiers, vuurgevechten met hitsige strijders van het Front de Libération Nationale? Sergeant Baraka zat onder het bloed, de sneden en de vleeswonden, maar hij bleef overeind, onze rots in de branding, geen kogel droeg zijn naam.

Kijk, ik bewaar hier nog een foto van hem, wacht even, ik heb hem zo gevonden...

Ziet u de gelijkenis tussen u en hem? Een beetje? Dat vierkante gezicht, die neus... Misschien zit het in mijn oude, kippenogen, dat kan ook. Maar ook uw stem... En ja, hij maakte ook graag foto's. U fotografeert gebouwen, hij had het op vrouwen... O, u fotografeert vrouwen ook graag? Ziet u wel? Mannen zijn allemaal hetzelfde, zelfs op mijn leeftijd... Er is hier een verpleegster, crème-chocola, meneer, een aangename meid... Ze hebben het niet gemakkelijk met ons, de oudjes, die uit hun bek stinken en nog naar heel wat anders ook. Er zijn momenten dat de gangen erger meuren dan een woestijnlatrine.

Oud worden is een hoop narigheid, meneer, u bent nog jong, geniet van het leven, het gaat sneller dan een kogel...

Die verpleegster, een leuk jong veulen, doet me dikwijls terugdenken aan een meisje in Algiers dat mijn hart door de mangel heeft gehaald... Olala, ze is mooi, maar op mijn leeftijd